

Zaštita osobnih podataka

Glavan, Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:951919>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-13**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

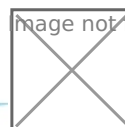

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Lucija Glavan

ZAŠTITA OSOBNIH PODATKA

PERSONAL DATA PROTECTION

Završni rad

Gospić, 2017.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni studij Upravno pravo

ZAŠTITA OSOBNIH PODATKA

PERSONAL DATA PROTECTION

Završni rad

MENTOR

mag.iur., Ivan Malenica, pred.

STUDENT

Lucija Glavan

MBS: 2963000361/13

Gospić, svibanj 2017.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

UPRAVNI odjel

Gospić, 13.01. 2017.

Z A D A T A K

za završni rad

Pristupniku LUCIJA GLAVAN MBS: 2963000361/13

Studentu stručnog studija JAUNE UPRAVE izdaje se tema završnog rada pod nazivom

ZASTITA OSOBNIH PODATAKA

Sadržaj zadatka :

PRISTUPNICA JE ZA TEMU ODABRALA VRLO PROPUZIVNU TEMU REGULACIJE
ZASTITE OSOBNIH PODATAKA IZ PERSPEKTIVE UPRAVNOG PRAVA. RAD MORAJE
UVODNO ODREDITI USTAVNOPRAVNU POZICIJU ZASTITE OSOBNIH PODATAKA A
NAKON TOGA ANALIZIRATI UPRAVNOPRAVNU REGULACIJU ZASTITE OSOBNIH PODATAKA.
POSEBAN DIO CENTRALNOG DIJELA ZADA BITI ĆE POSVEĆEN ODLASTIMA I
POSREDOVANJIMA AGENCIJE ZA ZASTITU OSOBNIH PODATAKA UZ NAVODENJE
REZULTATNIH ODLUKA OVOG TIJELA.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: IVAN MALENIĆ zadano: 13.01.2017., [potpis]
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Pročelnik odjela: TOMISLAV ZOPAC predati do: 30.03.2017., [potpis]
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Student: LUCIJA GLAVAN primio zadatak: 13.01.2017., [potpis]
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Postavlja se:

mentoru

pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „ZAŠTITA OSOBNIH

PODATAKA” izradio/la samostalno pod

nadzorom i uz stručnu pomoć mentora IVANA MAZENICE, pred.

Ime i prezime

LUCIJA GLAVAN

(potpis studenta)

Sažetak :

Zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj ustavna je kategorija zajamčena svakoj fizičkoj osobi bez obzira na državljanstvo i prebivalište te neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama. Ista se u Republici Hrvatskoj uređuje Zakonom o zaštiti osobnih podataka sa svrhom zaštite privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka. Zakon o zaštiti osobnih podataka veže se na pravne tekovine Ujedinjenih naroda te Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Na temelju navedenog zakona u Republici Hrvatskoj osnovana je Agencija za zaštitu osobnih podataka koja se, oslanjajući se na Direktivu 95/46 Europskog parlamenta, brine za nadzor nad obradom osobnih podataka kao samostalno i neovisno tijelo. Ovaj rad donosi pregled temeljnih pojmova vezanih uz zaštitu osobnih podataka prvenstveno vezanih uz identitet osobe te pregled organizacije zaštite osobnih podataka u Republici Hrvatskoj sa usporedbom u odnosu na međunarodno zakonodavstvo te primjerom iz sudske prakse.

Summary :

Protection of personal data in the Republic of Croatia is guaranteed as a constitutional category to every person regardless of nationality and place of residence and regardless of race, color, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth, education, social status or other characteristics. In the Republic of Croatia protection of personal data is regulated by the Law on Protection of Personal Data in order to protect privacy and other human rights and fundamental freedoms during collection, processing and use of personal data. The Law on Protection of Personal Data binds on the legal heritage of the United Nations and the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Based on this law, an Agency for protection of personal data was established which controls the processing of personal data (relying on Directive 95/46 of the European Parliament) as an autonomous and independent body. This paper presents an overview of basic concepts related to the protection of personal data primarily related to the identity of the person and the organization of the protection of personal data in the Republic of Croatia, with a comparison in relation to international legislation and case law.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PRAVO NA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA - TEMELJNO LJUDSKO PRAVO	2
3. ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA	5
3.1. NACIONALNO ZAKONODAVSTVO	8
3.1.1. Zakon o zaštiti osobnih podataka	8
3.1.2. Podzakonski akti	10
3.2. MEĐUNARODNO ZAKONODAVSTVO	10
3.2.1. Novi institucionalni okvir	11
3.2.2. Glavni zakonodavni instrumenti za zaštitu podataka	12
3.2.3. Zaštita osobnih podataka u nekim zemljama EU	16
4. ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA U ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA	19
5. PRAKSA EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA	27
6. AGENCIJA ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA	29
7. IZ UPRAVNE I SUDSKE PRAKSE	35
8. ZAKLJUČAK	40
LITERATURA	43

1. UVOD

Na temelju prava Europske unije kao i na temelju prava Vijeća Europe, osobni podaci definirani su kao informacije koje se odnose na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koju se može identificirati. Ova definicija nalazi se i u hrvatskim propisima. Drugim riječima, govorimo o informacijama o osobi čiji je identitet sasvim jasan ili ga je barem moguće utvrditi uz dodatne informacije. Pravo na zaštitu osobnih podataka ustavna je kategorija, budući da je svakoj osobi zajamčena sigurnost i tajnost osobnih podataka. Zaštita osobnih podataka te nadzor nad prikupljanjem, obradom i korištenjem osobnih podataka u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o zaštiti osobnih podataka. Svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka. Zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka¹, osigurana je svakoj fizičkoj osobi bez obzira na državljanstvo i prebivalište te neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama. Zakonom o zaštiti osobnih podataka uređuje se zaštita osobnih podataka o fizičkim osobama te nadzor nad prikupljanjem, obradom i korištenjem osobnih podataka u Republici Hrvatskoj. Svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka. Osobni podatak je svaka informacija koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može identificirati. Osoba koja se može identificirati je osoba čiji se identitet može utvrditi izravno ili neizravno, posebno na osnovi identifikacijskog broja, jednog ili više obilježja specifičnih za njezin fizički, psihološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet.

¹Zakon o zaštiti osobnih podataka NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12 (nadalje: ZZOP)

2. PRAVO NA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA - TEMELJNO LJUDSKO PRAVO

“Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i svijješću te trebaju jedna prema drugima postupati u duhu bratstva”².

Osobna prava su prava i slobode koje su neposredno vezane za osobu kao pojedinca. Pravo na zaštitu osobnih podataka je pravo zaštite legitimnih interesa građanina, pojedinca, koje se odnosi na sprječavanje i sankcioniranje zlouporaba osobnih podataka a zajamčeno je međunarodnim i nacionalnim propisima.

Pojedinac je fizička osoba čiji se identitet može utvrditi izravno ili neizravno, posebno na osnovi jednog ili više obilježja specifičnih za njegov fizički, psihološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet.

Identitet pojedinca znači njegovu istovjetnost koja se na osnovi oznaka koje ga karakteriziraju - dob, spol, rasa, izdvaja od ostalih građana. Identitet se najčešće utvrđuje uvidom u javne isprave ali se može obaviti i na drugi način. Npr. oznaka fizičke osobe je ime i prezime a njezin se identitet utvrđuje npr. uvidom u osobnu iskaznicu ili putovnicu.

Osobni podatak je svaka informacija koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može identificirati (ZZOP čl. 2.).

Osobni podaci su primjerice:

- 📁 Podaci o zdravlju,
- 📁 Identifikacijska oznaka građana,
- 📁 Podaci o plaći,

²Opća deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda rezolucijom br. 217 /III 10. prosinca 1948. godine

- 📁 Ocjena đaka u školi, ponašanje,
- 📁 Bankovni računi,
- 📁 Porezne prijave,
- 📁 Podaci o posudbi,
- 📁 Biometrički podaci, npr. otisak prsta,
- 📁 Broj putovnice, broj osobne iskaznice i sl..

Posebne kategorije osobnih podataka:

- 📁 Osobni podaci koji se odnose na rasno ili etičko podrijetlo,
- 📁 Politička stajališta,
- 📁 Vjerska ili druga uvjerenja,
- 📁 Sindikalno članstvo,
- 📁 Zdravlje ili spolni život,
- 📁 Osobni podaci o kaznenom i prekršajnom postupku.

Osobni podaci nisu:

- 📁 matični broj pravne osobe,
- 📁 naziv pravne osobe,
- 📁 poštanska adresa pravne osobe,
- 📁 e-mail pravne osobe,
- 📁 financijski podaci pravne osobe,
- 📁 podaci o umrlima i sl.

Pravo na zaštitu osobnih podataka jedno je od temeljnih prava svakog čovjeka. Svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka.

U Općoj deklaraciji Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima navodi se: *"Nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom miješanju u njegov privatni život, obitelj, dom ili dopisivanje, niti napadima na njegovu čast i ugled. Svatko ima pravo na zakonsku zaštitu protiv takvog miješanja ili napada."*³

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda⁴ od 04. studenoga 1950. godine u članku 8. navodi kako svatko ima pravo na štovanje svog osobnog i obiteljskog života, prebivališta i dopisivanja. Vlasti se neće uplitati u to pravo osim u skladu sa zakonom i kad je to potrebno u interesu javne sigurnosti, sprječavanja kaznenih djela i sl.

Kako bi se podigla svijest građana o pravu na zaštitu osobnih podataka, Vijeće Europe uz potporu Europske Komisije, proglasilo je 28. siječnja *"EUROPSKIM DANOM ZAŠTITE OSOBNIH PODATAKA"*.

Zaštita osobnih podataka u RH ustavna je kategorija te je svakom građaninu zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčena bez obzira na državljanstvo i prebivalište te neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Konačno, svatko tko smatra da mu je povrijeđeno neko pravo zajamčeno Zakonom o zaštiti osobnih podataka može podnijeti zahtjev za utvrđivanje povrede prava Agenciji za zaštitu osobnih podataka (nadalje: AZOP). Zahtjev za zaštitu prava Agenciji za zaštitu osobnih podataka može se uputiti elektroničkom poštom na adresu *azop@azop.hr*, osobno odnosno poštom na adresu *Martićeva 14, 10000 Zagreb* ili putem online obrasca.

³Opća deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda rezolucijom br. 217 /III 10. prosinca 1948., čl. 12.

⁴KONVENCIJA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA Rim, 4. studenoga 1950., "Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 18/97., 6/99. - proć. tekst, 8/99 - ispr., 14/02., s izmjenama i dopunama iz PROTOKOLA BR. 14. uz Konvenciju koji je stupio na snagu 1. lipnja 2010., "Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 1/06.

3. ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA

Zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj te nadzor nad prikupljanjem, obradom i korištenjem osobnih podataka u Republici Hrvatskoj uređuje se dakle prvenstveno Ustavom Republike Hrvatske NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 5/14 (nadalje: Ustav), te Zakonom o zaštiti osobnih podataka NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12 (nadalje: ZZOP). Svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka.

Osobni podatak je svaka informacija koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može identificirati (u daljnjem tekstu: ispitanik); osoba koja se može identificirati je osoba čiji se identitet može utvrditi izravno ili neizravno, posebno na osnovi identifikacijskog broja ili jednog ili više obilježja specifičnih za njezin fizički, psihološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet (ZZOP čl. 2. st. 1.).

Osobni podaci nalaze se u *zbirkama osobnih podataka* koje podrazumijevaju svaki strukturirani skup osobnih podataka koji je dostupan prema posebnim kriterijima, bilo da se vodi u računalnim bazama ili ručno, što znači da svatko tko skuplja osobne podatke stvara i zbirku osobnih podataka. Primjerice, to mogu biti podaci o članovima neke udruge, osobni očevidnici radnika i sl. Svaka zbirka osobnih podataka mora biti registrirana pri Agenciji za zaštitu osobnih podataka.

Zbirka osobnih podataka je svaki strukturirani skup osobnih podataka koji je dostupan prema posebnim kriterijima, bilo centraliziranim, decentraliziranim, ili raspršenim na funkcionalnom ili zemljopisnom temelju i bez obzira na to da li je sadržan u računalnim bazama osobnih podataka ili se vodi primjenom drugih tehničkih pomagala ili ručno. *Voditelj zbirke osobnih podataka* je fizička ili pravna osoba, državno ili drugo tijelo koje utvrđuje svrhu i način obrade osobnih podataka. Kada je svrha i način obrade propisan zakonom, istim se zakonom određuje i voditelj zbirke osobnih podataka (ZZOP čl. 3. st. 3. i 4.).

Sud pravde EU je u nizu predmeta tumačio pojmove osobnog podatka i obrade osobnog podatka. Tako, na primjer, u osobne podatke spadaju podaci o plaćama fizičkih osoba (Dragičević, Gumzej, 2015.), osobni podaci stranih državljana u službenim registrima i evidencijama radnog vremena. Podaci koji se generiraju korištenjem elektroničkim komunikacijskim uslugama mogu se odnositi na identificirane fizičke osobe ili fizičke osobe koje mogu biti identificirane. Tako je Sud pravde EU potvrdio da je zadržavanje prometnih podataka i podataka o lokaciji koji se odnose na korisnike elektroničkih komunikacijskih usluga, zajedno s podacima potrebnim za njihovu identifikaciju, obrada osobnih podataka. Osim toga, Sud pravde EU potvrdio je da IP adrese koje davatelj usluge pristupa internetu izdaju korisnicima svojih usluga predstavljaju osobne podatke u odnosu na te davatelje. To je s obzirom na njihovo vođenje evidencije izdanih IP adresa korisnicima kao i baza s njihovim osobnim podacima poput imena, prezimena, adrese i sl.(Dragičević, Gumzej, 2015.).

Zaštita osobnih prava građana spada u *ustavnu kategoriju*. Ustavom se propisuje da svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama (Ustav čl. 14.), a tu spada i zaštita osobnih podataka, odnosno njihove sigurnosti i tajnosti. Svakom se jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka. Bez privole ispitanika, osobni se podaci mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete određene zakonom. Zakonom se uređuje zaštita podataka te nadzor nad djelovanjem informatičkih sustava u državi. Zabranjena je uporaba osobnih podataka suprotna utvrđenoj svrsi njihovoga prikupljanja (Ustav čl. 37.).

Zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj osigurana je svakoj fizičkoj osobi bez obzira na državljanstvo i prebivalište te neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama (ZZOP čl. 1.).

Zakonom o zaštiti osobnih podataka osnovana je Agencija za zaštitu osobnih podataka kao samostalno i neovisno tijelo sa temeljnom zadaćom provedbe nadzora nad obradom osobnih podataka u Republici Hrvatskoj. Osobni podaci smiju se iznositi iz RH u druge države ili međunarodne organizacije ukoliko država ili međunarodna organizacija osigurava

odgovarajuću zaštitu osobnih podataka, odnosno ako su ispunjeni drugi uvjeti određeni Zakonom o zaštiti osobnih podataka, npr. privola ispitanika, ugovorne klauzule koje jamče zaštitu osobnih podataka itd.

Prije iznošenja osobnih podataka iz Republike Hrvatske, voditelj zbirke osobnih podataka dužan je, u slučaju kada postoji osnova za sumnju o postojanju odgovarajuće uređene zaštite osobnih podataka, pribaviti mišljenje Agencije za zaštitu osobnih podataka (ZZOP čl. 13.). Adekvatna razina zaštite koju pruža država ili međunarodna organizacija procjenjuje se s obzirom na okolnosti u svezi s iznošenjem osobnih podataka a posebno s obzirom na vrstu podataka, svrhu i trajanje obrade, zemlju u koju se podaci iznose, zakonske odredbe koje su na snazi u toj zemlji te profesionalna pravila i sigurnosne mjere koje se primjenjuju u toj zemlji.

Agencija za zaštitu osobnih podataka dužna je izvijestiti Europsku komisiju i tijela nadležna za nadzor nad zaštitom osobnih podataka u državama članicama Europske unije o slučajevima u kojima smatra da treća zemlja ne osigurava adekvatnu razinu zaštite osobnih podataka (ZZOP čl. 13.a.). Ukoliko Europska komisija utvrdi da treća zemlja ne osigurava adekvatnu razinu zaštite osobnih podataka, Agencija za zaštitu osobnih podataka zabranit će iznošenje osobnih podataka iz Republike Hrvatske u tu zemlju.

Bitno je napomenuti da u skladu sa ZZOP, ispitanici, odnosno osobe čiji su podaci prikupljeni, načelno uvijek imaju kontrolu nad svojim podacima. Obavezno prikupljanje osobnih podataka može se provoditi samo po izričito navedenoj zakonskoj osnovi. Isto tako, osobni podaci ne smiju se koristiti dulje od vremena koje je nužno za ostvarenje svrhe zbog koje su prikupljeni, te se po isteku tog vremena podaci obavezno moraju obrisati.

Voditelj zbirke osobnih podataka, odnosno onaj koji prikuplja osobne podatke, dužan je na zahtjev ispitanika dati mu obavijest o tome koji se podaci obrađuju, u koju svrhu i od kuda su ti podaci prikupljeni. Ispitanik se ima pravo usprotiviti obradi svojih osobnih podataka u svrhe marketinga te može tražiti njihovo uklanjanje iz takve evidencije.

3.1. NACIONALNO ZAKONODAVSTVO

Zakonodavni okvir u Republici Hrvatskoj koji se odnosi na zaštitu osobnih podataka, obuhvaća niže navedeni sustav propisa (AZOP, 2014.):

- ✎ Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine broj 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14,
- ✎ Zakon o potvrđivanju konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka i dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka „Narodne novine” – Međunarodni ugovori 4/05,
- ✎ Zakon o potvrđivanju izmjena i dopuna Konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka, ETS. br. 108., koje Europskim zajednicama omogućavaju pristupanje, „Narodne novine” Međunarodni ugovori 12/05.,
- ✎ Zakon o zaštiti osobnih podataka, „Narodne novine” 103/03, 118/06, 41/08, 130/11 i 106/12,
- ✎ Kazneni zakon, „Narodne novine” 125/11 i 144/12,
- ✎ Uredba o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka „Narodne novine” 105/04,
- ✎ Uredba o načinu pohranjivanja i posebnim mjerama tehničke zaštite posebnih kategorija osobnih podataka „Narodne novine” 139/04.

3.1.1. Zakon o zaštiti osobnih podataka

Zakon o zaštiti osobnih podataka donio je Hrvatski Sabor u lipnju 2003. godine, te se ovim Zakonom uređuje zaštita osobnih podataka o fizičkim osobama te nadzor nad prikupljanjem, obradom i korištenjem osobnih podataka u Republici Hrvatskoj. Zakon o zaštiti osobnih podataka podijeljen je na 11 cjelina - temeljne odredbe, obrada osobnih podataka, obrada posebnih kategorija osobnih podataka, povjeravanje poslova obrade osobnih podataka, davanje podataka korisnicima, iznošenje osobnih podataka iz Republike Hrvatske, zbirke

osobnih podataka, evidencije i središnji registar, prava ispitanika i zaštita prava, nadzor nad obradom osobnih podataka, kaznene odredbe te prijelazne i zaključne odredbe.

Svrha zakona o zaštiti osobnih podataka je zaštita privatnog života, odnosno zaštita ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka. Ta prava osiguravaju se u Republici Hrvatskoj svakoj fizičkoj osobi bez obzira na državljanstvo i prebivalište, tj. neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, zatim o političkom ili drugom uvjerenju, o nacionalnom ili socijalnom podrijetlu te neovisno o imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Unutar ovog zakona djeluje Agencija za zaštitu osobnih podataka i njena uloga je nadzor za obradu osobnih podataka, te joj je propisan ustroj, financiranje, rukovodstvo, ovlasti i dužnosti te poslovi i funkcije koje smije obavljati. Zakonom je definiran pojam osobnog podatka, obrada osobnih podataka, zbirka osobnih podataka, voditelj zbirke osobnih podataka, korisnik, privola ispitanika, osnovni oblik evidencije informacija o zbirci podataka koju voditelj zbirke mora voditi. Svaka evidencija se mora dostaviti Agenciji za zaštitu podataka, te joj se mora prijaviti svaka izmjena i obrada.

Osim toga definirano je koja prava imaju ispitanici s obzirom na dane podatke, kako postupati s neispravnim ili nepotpunim podacima, zatim mogućnost podnošenja Agenciji za zaštitu osobnih podataka zahtjeva za utvrđivanje povrede prava koji su zajamčeni ovim zakonom, utvrđivanje radnji koje se mogu poduzimati na temelju rješenja prethodno spomenutog zahtjeva, princip poslovnih podataka kojeg se moraju pridržavati svi zaposlenici AZOP, te kazne u raznim slučajevima kršenja odredbi ovog zakona koje se kreću između 20.000 i 40.000 kuna.

Zakonom o zaštiti osobnih podataka propisani su uvjeti pod kojima se mogu prikupljati i obrađivati podaci. U skladu s time određeno je koje je podatke zabranjeno prikupljati i u kojim iznimnim slučajevima se ti podaci mogu ipak prikupiti, navedeni su uvjeti koje voditelj zbirke, ili osobnih podataka ili izvršitelj obrade, moraju ispuniti prema ispitaniku kako bi mogli izvršavati prikupljanje i obradu njegovih osobnih podataka. Zakonom su propisane i mogućnosti imenovanja izvršitelja obrade od strane voditelja zbirke i njegove obveze, zatim

kada voditelj smije, a kada ne smije dati osobne podatke na korištenje, koji je vremenski interval u kojem se mogu koristiti određeni podaci te su definirani uvjeti iznošenja osobnih podataka van države.

3.1.2. Podzakonski akti

Kao podzakonski akti u području zaštite osobnih podataka u RH u primjeni su *Uredba o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka*, Narodne novine, broj 105/04, te *Uredba o načinu pohranjivanja i posebnim mjerama tehničke zaštite posebnih kategorija osobnih podataka*, Narodne novine, broj 139/04.

RH je kao članica Vijeća Europe potpisnica *Konvencije o zaštiti osoba glede automatske obrade osobnih podataka - Konvencija 108* i *Dodatnog protokola uz Konvenciju 108* u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka.

Primjena odredbi navedenih akata Vijeća Europe omogućena je donošenjem *Zakona o potvrđivanju Konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka i Dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka*, Narodne novine, br. 04/05, Međunarodni ugovori.

Zakon o zaštiti osobnih podataka, kao temeljni akt u području zaštite osobnih podataka u RH također je u svim bitnim odredbama sukladan *Direktivi 95/46/EZ o zaštiti pojedinaca glede obrade osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka*.

3.2. MEĐUNARODNO ZAKONODAVSTVO

Određena pravila o zaštiti osobnih podataka imala je još Europska konvencija o ljudskim pravima koju je donijelo Vijeće Europe davne 1950. godine. Zaštita osobnih podataka i poštovanje privatnoga života važna su temeljna prava. Europski parlament oduvijek ustraje u

uspostavi ravnoteže između jačanja sigurnosti i zaštite ljudskih prava, uključujući zaštitu podataka i privatnosti. Reformom zaštite podataka u Europskoj uniji (nadalje: EU), ojačat će se prava svih građana, koji će imati bolju kontrolu nad svojim podacima, i zajamčiti bolju, potpunu, zaštitu njihove privatnosti u današnjem, modernom, digitalnom dobu, (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.).

Ciljevi EU su jasni, EU mora jamčiti dosljednu primjenu temeljnoga prava na zaštitu podataka, koje je ugrađeno u Povelju o temeljnim pravima EU-a. Europska unija mora zauzeti čvršće stajalište o zaštiti osobnih podataka u sklopu svih svojih politika, što obuhvaća i provedbu zakona i sprečavanje zločina, kao i u međunarodnim odnosima, što je posebno važno u globalnom društvu u kojem se tehnološke promjene odvijaju velikom brzinom.

3.2.1. Novi institucionalni okvir

📁 Ugovor iz Lisabona - prije no što je Ugovor iz Lisabona stupio na snagu zakonodavstvo o zaštiti podataka na području slobode, sigurnosti i pravde bilo je podijeljeno između prvoga stupa - zaštita podataka za privatne i komercijalne potrebe uz primjenu postupka Zajednice i trećega stupa - zaštita podataka za potrebe provedbe zakona na međuvladinoj razini, zbog čega su postupci odlučivanja u ta dva područja slijedili različita pravila. Ugovorom iz Lisabona ukinut je ustroj temeljen na stupovima, čime se daje čvršća osnova za razvoj jasnijeg i učinkovitijeg sustava zaštite podataka, a istovremeno je Parlament, kao novi zakonodavac, stekao nove ovlasti. Člankom 16. Ugovora o funkcioniranju Europske unije omogućuje se da u provedbi aktivnosti na koje se primjenjuje pravo Unije Parlament i Vijeće određuju propise o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka koju vrše institucije, tijela, uredi i agencije Unije te države članice.

📁 Stockholmski program i Europsko vijeće iz lipnja 2014. - nakon programa iz Tamperea iz listopada 1999. i Haškog programa donešenog u studenom 2004.. Europsko je vijeće u prosincu 2009. odobrilo Stockholmski program kao novi višegodišnji program na području slobode, sigurnosti i pravde za razdoblje od 2010.

do 2014. U svojim je zaključcima iz lipnja 2014. Europsko vijeće definiralo strateške smjernice za nadolazeće godine koje se odnose na zakonodavno i operativno planiranje unutar područja slobode, sigurnosti i pravde, u skladu s člankom 68. UFEU-a. Jedan od glavnih ciljeva bolja je *zaštita osobnih podataka* u Europskoj uniji.

3.2.2. Glavni zakonodavni instrumenti za zaštitu podataka

 *Povelja o temeljnim pravima Europske unije (nadalje: Povelja)*⁵ govori o poštovanju privatnoga života i zaštiti osobnih podataka. Povelja je sastavni dio Ugovora iz Lisabona te pri provedbi prava EU-a pravno obvezuje institucije i tijela Unije i njezine države članice. „Svatko ima pravo na poštovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i komuniciranja. Svatko ima pravo na zaštitu svojih osobnih podataka. Takvi podaci moraju se obrađivati pošteno u za to utvrđene svrhe, na temelju pristanka osobe o kojoj je riječ ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi, utvrđenoj zakonom. Svatko ima pravo na pristup prikupljenim podacima koji se na njega ili nju odnose i pravo na njihovo ispravljanje. Poštovanje tih pravila podliježe nadzoru neovisnog tijela.“ (Povelja čl. 7. i 8.). Prava priznata u člancima 7. i 8. Povelje o temeljnim pravima EU usko su povezana, no zasebna temeljna prava.

Vijeće Europe

 Konvencija 108 Vijeća Europe od 28. siječnja 1981. o zaštiti pojedinaca u vezi s automatskom obradom osobnih podataka prvi je pravno obvezujući međunarodni instrument donesen na području zaštite podataka. Cilj Konvencije je da se svakomu pojedincu jamči poštovanje njegovih prava i temeljnih sloboda, a posebno njegovo pravo na privatnost u vezi s automatskom obradom osobnih podataka. Konvencija je regulirala mnoga temeljna pravila o zaštiti osobnih podataka koja se primjenjuju i danas, a primjenjuje se na obradu osobnih podataka u privatnom i u javnom sektoru.

⁵Povelja o temeljnim pravima Europske unije 2010/C 83/02

Štiti pojedinca od zlorabe prilikom prikupljanja i obrade osobnih podataka, nastojeći istodobno regulirati prekogranični prijenos osobnih podataka. U pogledu prikupljanja i obrade osobnih podataka, načela iz Konvencije osobito se tiču pravednog i zakonitog prikupljanja i automatske obrade podataka pohranjenih u određene legitimne svrhe. Ta se načela tiču i kvalitete podataka. Oni u prvom redu moraju biti prikladni, relevantni, točni i ne pretjerani, dakle, razmjerni potrebama. Konvencija zabranjuje obradu “osjetljivih” podataka, kao što su rasa, političko opredjeljenje, zdravlje, vjera, seksualni život ili kaznena evidencija pojedinca. Konvencija uvodi i nešto što je i danas iznimno aktualno - pravo pojedinca na informiranost o tome pohranjuju li se o njemu podaci te, ako je to nužno, ispravljanje takvih podataka. Godine 2011. usvojen je Dodatni protokol, koji sadrži odredbe o prekograničnom prijenosu podataka državama nečlanicama unutar država članica prijenos podataka je u načelu dopušten, te obveznom uspostavljanju nacionalnih tijela za zaštitu podataka.

- ☞ Europska konvencija o ljudskim pravima – ECHR, člankom 8. Europske konvencije od 4. studenoga 1950. za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda uspostavlja se pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, navodeći da svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja-

Aktualni zakonodavni instrumenti EU za zaštitu podataka

Zbog ranijeg ustroja zasnovanog na stupovima trenutačno su na snazi razni zakonodavni instrumenti. Oni obuhvaćaju instrumente iz prijašnjega prvog stupa kao što su Direktiva 95/46/EZ o zaštiti podataka⁶, Direktiva 2002/58/EZ o elektroničkoj privatnosti⁷, izmijenjena 2009., Direktiva 2006/24/EZ o zadržavanju podataka koju je Sud Europske unije 8. travnja 2014. proglasio nevažećom zbog snažnog uplitanja u privatni život i zaštitu podataka, i Uredba EZ br. 45/2001 o obradi osobnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice, te

⁶DIREKTIVA 95/46/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka zahtijeva od država članica da osiguraju prava i slobode fizičkih osoba u svezi s obradom osobnih podataka te posebice njihova prava na privatnost, kako bi se osigurao slobodan protok osobnih podataka unutar Zajednice.

⁷DIREKTIVA 2002/58/EZ EUROPSKOGA PARLAMENTA I VIJEĆA od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti na području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama)

instrumente iz nekadašnjeg trećeg stupa kao što je Okvirna odluka Vijeća iz studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u sklopu djelatnosti policije i kaznenopravnog sustava. Uskoro će na snagu stupiti novi sveobuhvatni zakonodavni okvir za zaštitu podataka na razini Europske unije (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.).

☞ Direktiva o zaštiti podataka 95/46/EZ

Direktiva 95/46/EZ od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka glavni je zakonodavni akt o zaštiti osobnih podataka u Europskoj uniji. Tom se direktivom utvrđuju opća pravila o zakonitosti obrade osobnih podataka, određuju prava osoba čiji se podaci obrađuju te predviđa osnivanje neovisnih nacionalnih nadzornih tijela. Njome se određuje da se osobni podaci mogu obrađivati samo ako je osoba čiji se podaci obrađuju dala svoju izričitu suglasnost za obradu podataka i ako je o njoj prethodno obaviještena. Ova Direktiva traži poštivanje temeljnih prava te poštuje načela priznata posebice Poveljom o temeljnim pravima Europske unije. Smjernica 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti fizičkih osoba s obzirom na postupanje s osobnim podacima, te o slobodnom prometu tih podataka donesena je s dvojakim ciljem, na prvom mjestu da bi se zaštitile fizičke osobe od neovlaštenog izlaganja javnosti njihovih osobnih podataka, ali i da bi se omogućio slobodan promet osobnih podataka. Isto se tako ograničavanje objavljivanja osobnih podataka protivi slobodi tiska, pa je i u tom pogledu potrebno naći valjanu ravnotežu koja bi zadovoljila pravo izdavača, odnosno drugih javnih medija i pravo svake fizičke osobe sačuvati svoj privatni život od uplitanja javnosti. Ova Smjernica zbog specifičnosti materije koju regulira, daje odrednice kako određeni oblici osobnih podataka moraju biti zaštićeni (Dulčić, Vukobrat, 2008.).

☞ Okvirna odluka Vijeća 2008/977/PUP

Okvirnom odlukom Vijeća 2008/977/PUP od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u sklopu policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima uređuje se zaštita podataka iz prijašnjeg trećeg stupa. To je sektor koji nije obuhvaćen Direktivom 95/46/EZ, koja se odnosi na obradu osobnih podataka iz prijašnjeg prvog stupa. Okvirna odluka odnosi

se samo na policijske i pravosudne podatke koje razmjenjuju države članice, tijela EU-a i s njima povezani sustavi te se ne odnosi na podatke unutar jedne države.

 Europski nadzornik za zaštitu podataka i Radna skupina iz članka 29.

Europski nadzornik za zaštitu podataka neovisno je nadzorno tijelo koje jamči da institucije i tijela EU-a poštuju obveze u vezi sa zaštitom podataka kako su navedene u Uredbi EZ br. 45/2001 o zaštiti podataka. Glavne zadaće europskog nadzornika za zaštitu podataka su nadzor, savjetovanje i suradnja. Radna skupina osnovana na temelju članka 29. Direktive o zaštiti podataka neovisno je savjetodavno tijelo za zaštitu podataka i privatnosti. Čine je predstavnici tijela za zaštitu podataka iz država članica Unije, europskog nadzornika za zaštitu podataka i Komisije. Ona objavljuje preporuke, mišljenja i radne dokumente. U skladu s novom Općom uredbom o zaštiti podataka Radnu skupinu iz članka 29. zamijenit će Europski odbor za zaštitu podataka.

 Reforma zaštite podataka u Europskoj uniji

Komisija je 25. siječnja 2012. objavila opsežan zakonodavni paket za reformu zakonodavstva EU-a o zaštiti podataka. Cilj te reforme zaštita je osobnih podataka u cijeloj Uniji, veća kontrola korisnika nad vlastitim podacima i smanjenje troškova za poduzeća. Tehnološki napredak i globalizacija potpuno su izmijenili način prikupljanja podataka, pristupanja podacima i njihovog korištenja. Uz to, 28 država članica na različiti je način provelo pravila iz 1995. Jednim zakonom uklonit će se aktualna rascjepkanost i skupa administrativna opterećenja. Tom će se inicijativom povećati povjerenje potrošača u mrežne usluge, što će omogućiti prijeko potreban rast, otvaranje radnih mjesta i potaknuti inovacije u Europi. Paket obuhvaća komunikaciju o glavnim političkim ciljevima reforme, prijedlog opće uredbe za osuvremenjivanje načela sadržanih u Direktivi o zaštiti podataka iz 1995. te prijedlog posebne direktive o obradi osobnih podataka na području policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima. Nakon gotovo tri godine opsežnih pregovora, u prosincu 2015. Parlament, na razini odbora i Vijeće, na razini veleposlanika, postigli su dogovor o novim pravilima o zaštiti

podataka. Nakon formalnog donošenja uredba i direktiva objavljuju se u Službenom listu, a nova pravila na snagu stupaju dvije godine kasnije.

3.2.3. Zaštita osobnih podataka u nekim zemljama EU

Zemlje, članice Europske unije također imaju propise kojima se uređuje zaštita osobnih podataka. *Velika Britanija* donijela je Zakon o zaštiti podataka 1998. godine (Klarić, 2016.). Zakon se sastoji od 6 dijelova, gdje se vrlo sustavno i cjelovito opisuju prava osoba čiji se podaci prikupljaju i obrađuju, ovlasti i odgovornosti regulatornog tijela, iznimke od primjene propisa kao i sankcije u slučaju povrede odredbi Zakona. Osobni podaci, prema odredbama ovog Zakona, predstavljaju one podatke koji se odnose na fizičke osobe koje mogu biti identificirane ili određene tim podacima, ili pak mogu biti određive temeljem tih podataka i drugih informacija kojima raspolaže primatelj informacije. U Zakonu o zaštiti podataka sadržano je osam načela, koja određuju kako se osobni podaci trebaju koristiti.

U *Njemačkoj* je donesen Savezni zakon o zaštiti podataka, koji sadrži posebne odredbe za obradu osobnih podataka u javnom i privatnom sektoru. Njemačka ima posebne propise za elektroničke informacijske i komunikacijske servise, kao i posebne propise koji se odnose na operatere elektroničkih signala. Njemački su propisi koji se odnose na zaštitu osobnih podataka usklađeni s Direktivom 95/46/EZ (Klarić, 2016). U Njemačkoj je generalno zabranjeno prikupljanje i korištenje osobnih podataka, osim ako ne postoji izričito zakonsko dopuštenje, odnosno ukoliko osoba čiji se podaci prikupljaju ne daje suglasnost. Njemački zakon slijedi odredbe Direktive vezane uz prava i zaštitu osoba čiji se podaci prikupljaju, sigurnosne uvjete koji se trebaju ispuniti prilikom prikupljanja i obrade podataka, obvezu prikupljanja samo onih podataka nužnih za ispunjenje svrhe zbog koje se podaci prikupljaju i obrađuju, postavljanje ograničenja vezanih uz lokaciju prikupljanja i obrade podataka te mogućnost dostave podataka u treće zemlje izvan Europske unije. U Njemačkoj zaštita osobnih podataka ima ustavnu snagu, pa se time jamči dostojanstvo ljudske osobe i poštovanje njezinih ljudskih prava. Zbog toga je Savezni ustavni sud postavio ograničenje prema kojem je obrada osobnih podataka moguća samo u slučaju da postoji zakonska osnova ili izričito dopuštenje osobe čiji se podaci obrađuju.

Zaštita osobnih podataka u *Francuskoj* započinje sedamdesetih godina prošlog stoljeća donošenjem Zakona o informacijskim tehnologijama, bazama podataka i građanskim slobodama. U Ustavu Francuske nema odredbi koje bi uređivale zaštitu osobnih podataka. Tek je donošenjem i primjenom Zakona o informacijskim tehnologijama, bazama podataka i građanskim slobodama uvedena zaštita osobnih podataka u Francuskoj. Navedeni je zakon nekoliko puta dopunjavan, kako bi se uskladio s direktivama Europske unije vezanim uz zaštitu osobnih podataka. Ipak, valja napomenuti kako Francuska predstavlja jednu od prvih država (Klarić, 2016.) koje su regulirale zaštitu osobnih podataka. U skladu s pravom na pristanak, osobe koje imaju pravni interes vezan uz pristup informacijama uživaju sljedeća prava: pravo na informaciju, pravo na pristup, pravo na ispravak ili poništavanje informacije kao i pravo na anuliranje informacije. Zakon izravno ne spominje zaštitu prava maloljetnika, ali se velika pozornost ulaže informiranju roditelja i djece o odgovornijem korištenju interneta, što se pokušava ostvariti kroz snažne medijske kampanje kao i edukaciju u školama. U Zakonu se također predviđa osnivanje Povjerenstva za zaštitu osobnih podataka, čije su ovlasti naknadno proširene. Primarna uloga Povjerenstva informiranje je subjekata koji se koriste podacima, te nadzor nad ostvarivanjem i poštovanjem njihovih prava i obveza.

U *Nizozemskoj* je trenutno naglasak na zaštiti osobnih podataka osoba koje koriste suvremenu informacijsku i komunikacijsku tehnologiju. U samom su pak nizozemskom Ustavu ugrađene odredbe o zaštiti osobnih podataka, a trenutno je u Nizozemskoj na snazi Zakon o zaštiti osobnih podataka, koji uređuje zaštitu osobnih podataka. Što se pak tiče zaštite privatnosti na internetu, ona je regulirana Zakonom o telekomunikacijama, u koji su ugrađene odredbe vezane uz zaštitu osobnih podataka u elektroničkoj komunikaciji. Nizozemska je također ugradila ključne direktive Europske unije o privatnosti koje uređuju pitanja zaštite i čuvanja osobnih podataka te korištenje podataka i privatnost korisnika u elektroničkim komunikacijama. I u Nizozemskoj je obrada podataka strogo ograničena te se traži izričita suglasnost subjekta (Klarić, 2016.) čiji se podaci obrađuju. Osim toga, pojedine kategorije podataka, poput pitanja o religiji, ne mogu biti predmet prikupljanja i obrade podataka. Pružatelji internetskih usluga također imaju obvezu zaštititi privatnost korisnika i pretplatnika različitih elektroničkih servisa. Glavna agencija koja osigurava zaštitu osobnih podataka jest Nizozemska ustanova za zaštitu osobnih podataka, koja je započela s radom 2001. godine. Što se pak tiče zaštite privatnosti korisnika informacijskih i komunikacijskih servisa, glavnu

ulogu ima Neovisno poštansko i telekomunikacijsko tijelo Nizozemske, osnovano 1997. godine. Kako se radi o neovisnom regularnom tijelu, nizozemska Vlada ne može izravno utjecati na njezin rad, ali ministar ima neizravan utjecaj jer bira članove regulatornog tijela i odobrava njegov proračun.

4. ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA U ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

Parlament oduvijek ustraje u uspostavi ravnoteže između jačanja sigurnosti s jedne i zaštite privatnosti i osobnih podataka s druge strane. Usvojio je brojne rezolucije o tim osjetljivim pitanjima, koje se konkretno bave etničko-rasnim profiliranjem, odlukom Vijeća iz Prüma o prekograničnoj suradnji u suzbijanju terorizma i prekograničnog kriminala, uporabom tjelesnih skenera za unapređenje sigurnosti u zračnom prometu, biometrijom u putovnicama i zajedničkim konzularnim uputama, upravljanjem granicama, internetom i rudarenjem podataka.

Ugovorom iz Lisabona uvodi se veća odgovornost i legitimnost u područje slobode, sigurnosti i pravde te se tako u opću upotrebu, uz nekoliko iznimaka, uvodi metoda Zajednice koja obuhvaća većinski sustav glasovanja u Vijeću i redovni zakonodavni postupak, ranije poznat kao su odlučivanje (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.,> 04.06.2016.). Za potrebe međunarodnih sporazuma uveden je novi postupak tj. suglasnost. Parlament je te ovlasti iskoristio u veljači 2010. kad je odbacio privremenu primjenu Sporazuma o programu za praćenje financiranja terorizma, prethodno poznatog kao sporazum SWIFT, o prijenosu bankovnih podataka u SAD u svrhu borbe protiv terorizma.

Nakon donošenja rezolucije Parlamenta od 8. srpnja 2010. Sporazum o programu za praćenje financiranja terorizma stupio je na snagu u kolovozu 2010. Komisija je u srpnju 2011. usvojila komunikaciju o glavnim mogućnostima uspostave europskog sustava za praćenje financiranja terorizma - EU Tfts, a Parlament je po tom pitanju izrazio svoje sumnje. U studenom 2013. Komisija je objavila da u toj fazi ne namjerava iznijeti prijedlog za uspostavu EU Tfts-a. Važno je i pitanje Sporazuma o evidenciji imena putnika između EU-a i SAD-a, koji se odnosi na obradu i prijenos podataka iz evidencije imena putnika zračnih prijevoznika Ministarstvu domovinske sigurnosti SAD-a. Nakon što je Parlament dao svoju suglasnost, Vijeće je u travnju 2012. donijelo odluku o sklapanju novog sporazuma, koji je zamijenio prethodni sporazum o evidenciji imena putnika između EU-a i SAD-a, a privremeno se primjenjivao od 2007.

U veljači 2011. Komisija je podnijela prijedlog direktive o korištenju podataka iz evidencije imena putnika u sprečavanju, otkrivanju, istrazi i kaznenom progonu terorističkih djela i teških zločina - evidencija imena putnika u EU. Parlament je u lipnju 2013. na plenarnoj sjednici odlučio taj predmet vratiti Odboru za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove - LIBE, koji je u travnju 2013. glasao protiv prijedloga direktive o evidenciji imena putnika u EU-u zbog sumnje u njegovu usklađenost s načelom proporcionalnosti i temeljnim pravima. Otada je postupak o evidenciji imena putnika u Uniji u zastoju. Nakon terorističkih napada u Parizu 2015. godine i novih razloga za zabrinutost oko mogućih prijetnji koje „strani borci” predstavljaju za unutarnju sigurnost Europske unije, rasprava o prijedlogu direktive o evidenciji imena putnika ponovno je postala aktualna (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.). U prosincu 2015. Parlament na razini odbora i Vijeće na razini veleposlanika, postigli su kompromisno rješenje o toj osjetljivoj temi, u skladu s kojim će države članice moći prikupljati podatke o putnicima na odabranim letovima unutar Europske unije, iako to neće biti obavezno. Nakon konačnog odobrenja Parlamenta i Vijeća direktivu o evidenciji imena putnika u EU-u trebat će u roku od dvije godine prenijeti u nacionalna zakonodavstva.

Parlament će prema postupku suglasnosti biti uključen u odobravanje pravno obvezujućeg okvirnog sporazuma s SAD o razmjeni informacija i zaštiti podataka, poznatog pod nazivom „krovni sporazum”. Cilj je jamčiti visoku razinu zaštite osobnih informacija koje se prenose u okviru transatlantske suradnje u borbi protiv terorizma i organiziranog kriminala. U veljači 2016. predsjednik Obama potpisao je Zakon o pravosudnoj zaštiti - Judicial Redress Act, čime se otvara put potpisivanju Krovnog sporazuma između EU i SAD, koji je paraфирan u rujnu 2015. (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.).

Komisija paralelno radi na uspostavljanju „štita privatnosti” između EU i SAD, kojim bi se zajamčila visoka razina zaštite podataka u prijenosima trgovinskih podataka. Štit privatnosti odražava zahtjeve koje je Sud EU-a naveo u svojoj presudi iz listopada 2015., kada je izjavio da postojeći okvir „sigurne luke” nije važeći.

Parlament je 12. ožujka 2014. usvojio rezoluciju o programu nadzora američke Nacionalne sigurnosne agencije - NSA, o nadzornim tijelima u različitim državama članicama i njihovom

utjecaju na temeljna prava građana EU-a te o transatlantskoj suradnji u pravosuđu i unutarnjim poslovima. Tom je rezolucijom završena šestomjesečna istraga Parlamenta o masovnom elektroničkom nadzoru građana EU-a, koja je uslijedila nakon što je u lipnju 2013. otkriveno da su Sjedinjene Države i neke članice EU-a navodno provodile špijuniranje. U svojoj rezoluciji Parlament je pozvao na ukidanje načela sigurne luke i na ukidanje programa praćenja financiranja terorizma.

Parlament će u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom biti uključen u odobravanje reforme zaštite podataka. Novim pravilima o zaštiti podataka učvrstit će se temeljna prava građana u digitalnom dobu i olakšati poslovanje zahvaljujući jednostavnijim pravilima za poduzeća na jedinstvenom digitalnom tržištu (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.,04.06.2016.>).

Kao što je već rečeno, zaštita osobnih podataka je definirana slijedećim međunarodnim zakonima:

- ✉ Konvencija 108 Vijeća Europe - Zakon o potvrđivanju konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka i dodatnog protokola uz konvenciju MU br. 04/05.,
- ✉ Dodatni Protokol uz Konvenciju 108 - Zakon o potvrđivanju izmjena i dopuna Konvencije 108, MU br. 12/05.,
- ✉ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća - Direktiva o zaštiti pojedinca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka,
- ✉ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća - Direktiva o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti na području elektroničkih komunikacija.

Nova EU pravila o zaštiti podataka kojima je cilj pružiti kontrolu građanima nad njihovim osobnim podacima i stvoriti, u digitalno doba, visoku i ujednačenu razinu zaštite podataka u Europskoj Uniji, usvojena su, a reforma postavlja minimalne standarde o korištenju podataka za policijske i pravosudne svrhe.

Ovim glasovanjem, završena je potpuna reforma pravila za zaštitu podataka na kojoj je EP radio 4 godine. Reforma će zamijeniti trenutnu direktivu za zaštitu podataka, koja datira iz 1995. godine kada je internet bio još u povojima, te je usvojena opća uredba osmišljena kako bi se građanima pružila veća kontrola nad vlastitim informacijama u digitaliziranom svijetu pametnih telefona, društvenih medija i internet bankarstva.

Opća uredba⁸ o zaštiti podataka uz visoku i ujednačenu razinu zaštite podataka u cijeloj EU sada je stvarnost. Ovo je veliki uspjeh za Europski parlament i glasni europski „da ” za jaka prava potrošača i konkurenciju u digitalnom dobu. Građani će sami moći odlučiti koje osobne podatke žele podijeliti (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.).

Nova pravila uključuju:

 pravo na brisanje - „pravo na zaborav” (Uredba 2016., čl. 174.):

- Ispitanik ima pravo od voditelja obrade ishoditi brisanje osobnih podataka koji se na njega odnose bez nepotrebnog odgađanja te voditelj obrade ima obvezu obrisati osobne podatke bez nepotrebnog odgađanja ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta (Uredba 2016., čl. 174. st. 1.):
 - osobni podaci više nisu nužni u odnosu na svrhe za koje su prikupljeni ili na drugi način obrađeni,
 - ispitanik povuče privolu na kojoj se obrada temelji u skladu s Uredbom i ako ne postoji druga pravna osnova za obradu,
 - ispitanik uloži prigovor na obradu sukladno Uredbi, te ne postoje jači legitimni razlozi za obradu, ili ispitanik uloži prigovor na obradu,
 - osobni podaci nezakonito su obrađeni,
 - osobni podaci moraju se brisati radi poštovanja pravne obveze iz prava Unije ili prava države članice kojem podliježe voditelj obrade,
 - osobni podaci prikupljeni su u vezi s ponudom usluga informacijskog društva.

⁸Službeni list Europske unije, UREDBA (EU) 2016/679 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ - Opća uredba o zaštiti podataka (dalje: Uredba 2016.), <http://eur-lex.europa.eu.>, (01.09.2016.)

- Ako je voditelj obrade javno objavio osobne podatke i dužan je u skladu sa stavkom 1. obrisati te osobne podatke, uzimajući u obzir dostupnu tehnologiju i trošak provedbe, voditelj obrade poduzima razumne mjere, uključujući tehničke mjere, kako bi informirao voditelje obrade koji obrađuju osobne podatke da je ispitanik zatražio od tih voditelja obrade da izbrišu sve poveznice do njih ili kopiju ili rekonstrukciju tih osobnih podataka (Uredba 2016., čl. 174. st. 2.)
- Prethodni navodi ne primjenjuju se u mjeri u kojoj je obrada nužna (Uredba 2016., čl. 174. st. 3.):
 - radi ostvarivanja prava na slobodu izražavanja i informiranja,
 - radi poštovanja pravne obveze kojom se zahtijeva obrada u pravu Unije ili pravu države članice kojom podliježe voditelj obrade ili za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade,
 - zbog javnog interesa u području javnog zdravlja u skladu s Uredbom,
 - u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe u mjeri u kojoj je vjerojatno da se pravom iz stavka 1. može onemogućiti ili ozbiljno ugroziti postizanje ciljeva te obrade ili radi postavljanja, ostvarivanja ili obrane pravnih zahtjeva,
- 📁 jasan i pozitivan pristanak na obradu osobnih podataka od strane ispitanice osobe,
- 📁 pravo na prijenos podataka drugom voditelju obrade,
- 📁 obavješćivanje ispitanika o povredi osobnih podataka,
- 📁 osiguranje da su pravila o privatnosti objašnjena jasnim i razumljivim jezikom,
- 📁 jača provedba i novčane kazne do 4% ukupnog godišnjeg prometa na svjetskoj razini tvrtkama ako prekrše pravila (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr,> 04.06.2016.).

Sukladno Uredbi osobni podaci moraju biti (Uredba 2016., čl. 5.):

- 📁 zakonito, pošteno i transparentno obrađivani s obzirom na ispitanika - „zakonitost, poštenosti transparentnost”,
- 📁 prikupljeni u posebne, izričite i zakonite svrhe te se dalje ne smiju obrađivati na način koji nije u skladu s tim svrhama; daljnja obrada u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe, u skladu s

člankom 89. stavkom 1. ne smatra se neusklađenom s prvotnim svrhama - „ograničavanje svrhe”,

- 📁 primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je nužno u odnosu na svrhe u koje se obrađuju - „smanjenje količine podataka”,
- 📁 točni i prema potrebi ažurni; mora se poduzeti svaka razumna mjera radi osiguravanja da se osobni podaci koji nisu točni, uzimajući u obzir svrhe u koje se obrađuju, bez odlaganja izbrišu ili isprave - „točnost”,
- 📁 čuvani u obliku koji omogućuje identifikaciju ispitanika samo onoliko dugo koliko je potrebno u svrhe radi kojih se osobni podaci obrađuju; osobni podaci mogu se pohraniti na dulja razdoblja ako će se osobni podaci obrađivati isključivo u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe znanstvenog ili povijesnog istraživanja ili u statističke svrhe u skladu s člankom 89. stavkom 1., što podliježe provedbi primjerenih tehničkih i organizacijskih mjera propisanih ovom Uredbom radi zaštite prava i sloboda ispitanika - „ograničenje pohrane”,
- 📁 obrađivani na način kojim se osigurava odgovarajuća sigurnost osobnih podataka, uključujući zaštitu od neovlaštene ili nezakonite obrade te od slučajnog gubitka, uništenja ili oštećenja primjenom odgovarajućih tehničkih ili organizacijskih mjera - „cjelovitost i povjerljivost”, a voditelj obrade podataka odgovoran je za usklađenost sa navedenim uvjetima te je mora biti u mogućnosti dokazati - „pouzdanost”.

Što se tiče zakonitosti obrade osobnih podataka, obrada je zakonita samo ako i u onoj mjeri u kojoj je ispunjeno najmanje jedno od sljedećega (Uredba 2016., čl. 6.):

- 📁 ispitanik je dao privolu za obradu svojih osobnih podataka u jednu ili više posebnih svrha,
- 📁 obrada je nužna za izvršavanje ugovora u kojem je ispitanik stranka ili kako bi se poduzele radnje na zahtjev ispitanika prije sklapanja ugovora,
- 📁 obrada je nužna radi poštovanja pravnih obveza voditelja obrade,
- 📁 obrada je nužna kako bi se zaštitili ključni interesi ispitanika ili druge fizičke osobe,
- 📁 obrada je nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade,

📁 obrada je nužna za potrebe legitimnih interesa voditelja obrade ili treće strane, osim kada su od tih interesa jači interesi ili temeljna prava i slobode ispitanika koji zahtijevaju zaštitu osobnih podataka, osobito ako je ispitanik dijete.

Nova pravila prijenosa podataka kako bi se osigurala bolja policijska suradnja

Paket zaštite podataka također uključuje direktivu o prijenosima podataka policiji i pravosudnim tijelima. Direktiva će se odnositi na prekogranični prijenos podataka unutar EU-a, kao i, po prvi put, postaviti će minimalne standarde za obradu podataka za policijske svrhe u svakoj državi članici. Nova pravila imaju za cilj zaštititi pojedince, bilo žrtve, kriminalce ili svjedoke, postavljanjem jasnih prava i ograničenja na prijenos podataka u svrhu prevencije, istrage, otkrivanja i procesuiranja kaznenih djela ili izvršenje kaznenih sankcija, uključujući i zaštitu te sprječavanja ugrožavanja javne sigurnosti, a istovremeno olakšava glatku i učinkovitu suradnju između tijela za provedbu zakona.

Glavni problem u vezi terorističkih napada i drugih međunarodnih kaznenih djela je u tome što države članice EU nerado razmjenjuju vrijedne informacije, no postavljanjem europskih standarda za razmjenu informacija između nadležnih tijela, Direktiva za zaštitu podataka postati će moćan i koristan alat koji će pomoći vlastima prenijeti osobne podatke jednostavno i učinkovito, a u isto vrijeme poštujući temeljno pravo na privatnost (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.). Uredba o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka - Opća uredba o zaštiti podataka, predstavlja bitan napredak u području zaštite osobnih podataka, a Direktiva 95/46/EZ stavlja se izvan snage s učinkom od 25. svibnja 2018 (Uredba 2016., čl. 94.).

Tehnološkim razvojem i novim načinima obrade osobnih podataka, postalo je nužno donošenje novog instrumenta koji će osigurati zaštitu prava i temeljnih sloboda pojedinaca u vezi s obradom njihovih osobnih podataka. Također, Općom uredbom se osigurava ujednačeno i jednoobrazno postupanje nadzornih tijela za zaštitu osobnih podataka, što će imati za posljedicu jednostavniju i jednaku zaštitu prava svih pojedinaca u Europskoj uniji.

Općom uredbom o zaštiti podataka uvode se nove i pojednostavljuju se neke već postojeće definicije, određuju biometrijski i genetski podaci, preciznije opisuju postojeći pojmovi, jačaju prava ispitanika te se smanjuju i pojednostavljuju pojedine administrativne obveze voditelja zbirke osobnih podataka, jačaju nadzorne ovlasti te mogućnost izricanja kazni od strane tijela za zaštitu osobnih podataka. Uredba će stupiti na snagu 20 dana nakon objave u Službenom listu Europske unije a direktno će se početi primjenjivati u svim državama članicama dvije godine nakon tog datuma (<http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 01.09.20016.) Države članice imati će dvije godine da prenesu Direktivu u nacionalno zakonodavstvo.

Uz navedenu Opću uredbu, sastavni dio usvojenog zakonodavnog paketa je i Direktiva o zaštiti pojedinaca pri obradi osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka.

Tom će se Direktivom ujednačiti zaštita osobnih podataka koje obrađuju pravosudna i policijska tijela u državama članicama Europske unije. Ista jasno definira mogućnosti obrade osobnih podataka ispitanika, uključujući njihovo iznošenje u treće zemlje, pri čemu se osiguravaju visoki standardi zaštite pojedinaca razmjerno s potrebama provedbe odgovarajućih policijskih i pravosudnih postupaka. Ovom Direktivom jasno se određuje nadzor neovisnog tijela za zaštitu osobnih podataka nad obradom istih.

5. PRAKSA EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Članak 8.1 Europske konvencije⁹ (dalje: Konvencija) propisuje da svatko ima pravo na poštovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja. U drugom stavku istog članka Europska konvencija propisuje da se javna vlast neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je to u demokratskom društvu neophodno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nerada ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih. To su razlozi zbog kojih se iznimno može ograničiti pravo osobnosti iz stavka jedan članka 8. Europske konvencije.

Postavlja se pitanje kako primjenom načela razmjernosti uspostaviti ravnotežu između načela i legitimnih iznimaka? Praksa Europskog suda za ljudska prava iako ne prebogata može u tom smislu dati neke smjernice. Presudom iz lipnja 2004. godine koja je svojevrsni presedan u toj materiji, sud je ocijenio da javnost, iako je tužiteljica dobro poznata javnosti, nema pravo niti legitimnog interesa znati gdje se ona nalazi i općenito kako se ona ponaša u svom privatnom životu, te da ona ima pravo legitimno očekivati poštovanje i zaštitu svog privatnog života čak i ako se pojavljuje na mjestima koja se ne mogu uvijek opisati kao izdvojena (Jurić 2015.).

I u komentaru ove presude u našoj literaturi razvidno je da se radi o presudi presedanskog značaja za uspostavljanje ravnoteže između prava pojedinaca na zaštitu njihovih prava osobnosti i legitimnog prava javnosti da bude informirano. Navedena presuda je odredila buduću praksu europskih sudova na području ljudskih prava i sloboda (Jurić 2015.). Međutim, postavlja se pitanje da li je navedeni slučaj trebao biti primjer za slijediti u nekim budućim slučajevima traženja sudske zaštite prava osobnosti, jer ako je 90-tih godina tužiteljica iz navedenog slučaja ostvarila navedenu sudsku zaštitu, a radilo se o članu kraljevske obitelji koja je u to vrijeme svojim neprilagođenim ponašanjem sablažnjavala članove svoje obitelji, postavlja se pitanje da li se i danas takva zaštita može pružiti svima po istom ključu.

⁹Europska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, pročišćeni tekst MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10

Posebno je zanimljivo primijetiti da je prije 2004. godine i spomenute presude Europskog suda za ljudska prava, još 1998. godine Parlamentarna skupština Vijeća Europe izdala Rezoluciju broj 1165 u kojoj je upozorila da je pravo na privatnost zajamčeno i javnim osobama. Povod toj rezoluciji bila je tragična smrt princeze Diane od Walesa u Parizu. Ponovno se postavlja pitanje da li je pravo na privatnost zagarantirano samo javnim osobama ili se radi samo o tome da su javne osobe češće izložene većem riziku od povrede njihove privatnosti. Slijedeći logiku iz presude Europskog suda iz 2004. godine i Rezolucije 1165 da javne osobe imaju pravo na razmjernu zaštitu privatnosti i kada se svjesno izlažu javnosti, čini se da postoji osnova za zaključak kako tzv. anonimne osobe, koje se javno ne eksponiraju, trebaju uživati još jaču zaštitu prava osobnosti koja seže do granica apsolutnosti (Jurić 2015.).

Navedeno je na tragu prihvaćenog koncepta iz odredbe članka 7. ZZOP koji taksativno propisuje slučajeve kada se uz privolu i bez privole ispitanika može raspolagati njegovim osobnim podacima.¹⁰ Važan doprinos toj zaštiti osobnih podataka bi trebala dati i Agencija za zaštitu osobnih podataka koja je ovlaštena po službenoj dužnosti, na zahtjeve ispitanika ili treće osobe nadzirati administratore baza osobnih podataka i donositi rješenja kojima utvrđuje povrede i naređuje otklanjanje povreda prava pojedinaca, te pokreće postupak radi kažnjavanja prekršitelja ZZOP.

¹⁰Osobni podaci smiju se prikupljati i dalje obrađivati isključivo:

- uz privolu ispitanika samo u svrhu za koju je ispitanik dao privolu, ili
- u slučajevima određenim zakonom, ili
- u svrhu izvršavanja zakonskih obveza voditelja zbirke osobnih podataka, ili
- u svrhu sklapanja i izvršenja ugovora u kojem je ispitanik stranka, ili
- u svrhu zaštite života ili tjelesnog integriteta ispitanika ili druge osobe u slučaju kada ispitanik fizički ili prano nije u mogućnosti dati svoj pristanak, ili
- ako je obrada podataka nužna radi ispunjenja zadataka koji se izvršavaju u javnom interesu ili u izvršavanju javnih ovlasti koje ima voditelj zbirke osobnih podataka ili treća strana kojoj se podaci dostavljaju, ili
- ako je obrada podataka nužna u svrhu zakonitog interesa voditelja zbirke osobnih podataka ili treće strane kojoj se podaci otkrivaju, osim kada prevladavaju interesi zaštite temeljnih prava i sloboda ispitanika iz članka 1. stavka 2. ovoga Zakona, ili
- ako je ispitanik sam objavio te podatke.

6. AGENCIJA ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA

Agencija za zaštitu osobnih podataka je pravna osoba s javnim ovlastima, koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti utvrđenih Zakonom o zaštiti osobnih podataka "Narodne novine", broj 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12. Agencija je uspostavljena i djeluje samostalno i neovisno o izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, ne primajući upute i naloge od bilo kojeg državnog tijela, kako je propisano Direktivom 95/46 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka.

Navedena Direktiva je temeljni europski propis o zaštiti osobnih podataka i implementirana je u svim državama članicama. Direktiva 95/46 izričito propisuje neovisnost svih tijela za zaštitu osobnih podataka na području Europske unije, tako da je čl. 28. propisano da svaka država članica osigurava da je jedno ili više javnih tijela na njenom području odgovorno za nadzor primjene odredbi koje su donijele države članice u skladu s navedenom Direktivom i da ta tijela u provedbi funkcija koje su im povjerene djeluju potpuno neovisno.

Neovisnosti tijela za zaštitu osobnih podataka propisuje osim toga i Konvencija za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka - Konvencija 108 Vijeća Europe i Dodatni protokol uz Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka. Hrvatski sabor je zakonom potvrdio Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka i Dodatni protokol uz Konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka.

Glavni zadaci Agencije za zaštitu osobnih podataka su učinkovito djelovanje na ispunjavanje svih prava i obaveza iz područja zaštite osobnih podataka koje se Republici Hrvatskoj nameću kao punopravnoj članici Europske unije i Vijeća Europe, povećanje odgovornosti svih sudionika u procesu obrade osobnih podataka vezano za primjenu propisa koji su obuhvaćeni zakonskim okvirom zaštite osobnih podataka u Republici Hrvatskoj uz odgovarajuću primjenu mjera informacijske sigurnosti (<http://azop.hr/djelatnost-agencije>, 05.06.2016.).

Trajna zadaća Agencije je podizanje razine svijesti dionika i svih ciljanih javnosti, o važnosti zaštite osobnih podataka i o njihovim pravima i obvezama, predlaganje mjera za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika za zaštitu osobnih podataka kao i ukupna provedba svih upravnih i stručnih poslova koji proizlaze iz Zakona o zaštiti osobnih podataka.

Misija Agencije za zaštitu osobnih podataka je uspješno izvršavanje nadzora nad provođenjem propisa o zaštiti osobnih podataka, te omogućavanje ostvarivanja tog prava svakom pojedincu u Republici Hrvatskoj, praćenje razvoja na tom području, te predlaganje mjera za unaprjeđenje zaštite osobnih podataka.

Agencija za zaštitu osobnih podataka ulaže napore da zaštita privatnosti tj. zaštita osobnih podataka, kao jedno od temeljnih ljudskih prava postane opće prihvaćeno načelo rada svih koji prikupljaju, obrađuju i prenose osobne podatke.

Nadležnost Agencije je obavljanje nadzora nad obradom osobnih podataka sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka. Agencija u okviru javnih ovlasti:

- 📁 nadzire provođenje zaštite osobnih podataka,
- 📁 ukazuje na uočene zloupotrebe prikupljanja osobnih podataka,
- 📁 rješava povodom zahtjeva za utvrđivanje povrede prava zajamčenih ovim Zakonom,
- 📁 vodi središnji registar,
- 📁 prati primjenu organizacijskih i tehničkih mjera za zaštitu osobnih podataka i predlaže poboljšanje tih mjera,
- 📁 o povredi prava na zaštitu osobnih podataka Agencija odlučuje Rješenjem,
- 📁 Agencija može predložiti pokretanje postupka kaznene ili prekršajne odgovornosti pred nadležnim tijelom,
- 📁 daje prijedloge i preporuke za unapređenje zaštite osobnih podataka,
- 📁 daje savjete u svezi s uspostavom novih zbirki osobnih podataka,
- 📁 nadzire iznošenje osobnih podataka iz Republike Hrvatske,
- 📁 prati uređenje zaštite osobnih podataka u drugim zemljama i surađuje s tijelima nadležnim za nadzor nad zaštitom osobnih podataka u drugim zemljama,
- 📁 obavlja i druge poslove određene Zakonom.

ZZOP u čl. 36 predviđa i novčanu kaznu od 20.000,00 do 40.000,00 kuna za slijedeće prekršaje:

- ✎ izvršitelj obrade koji prekorači granice svojih ovlasti ili osobne podatke prikuplja i obrađuje za drugu namjenu osim ugovorene ili ih daje na korištenje drugim primateljima ili ne osigura provođenje ugovorenih mjera zaštite osobnih podataka (ZZOP članak 10. stavak 3.),
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka koji osobne podatke daje na korištenje protivno odredbi članka 11. ZZOP,
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka koji ne uspostavi evidenciju koja sadrži temeljne informacije o zbirci osobnih podataka ili evidenciju vodi nepotpuno (ZZOP članak 14.),
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka koji ne dostavi Agenciji za zaštitu osobnih podataka evidenciju o zbirci osobnih podataka u propisanom roku (ZZOP članak 16. stavak 1.),
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka koji ne dostavi prethodnu obavijest o namjeravanoj uspostavi zbirke osobnih podataka ili o svakoj daljnjoj namjeravanoj obradi tih podataka (ZZOP članak 17. stavak 1.),
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka ili primatelj koji nije osigurao odgovarajuću zaštitu osobnih podataka (ZZOP članak 18.),
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka koji zapošljava više od 20 radnika, a koji ne imenuje službenika za zaštitu osobnih podataka (ZZOP članak 18.a stavak 2.),
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka koji na zahtjev ispitanika ne dopuni, ne izmijeni ili ne izbriše nepotpune, netočne ili neažurne podatke (ZZOP članak 20. stavak 1.),
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka, primatelj ili izvršitelj obrade koji onemogućiti Agenciju u obavljanju radnji iz članka 32. stavka 5., 6. i 7. ZZOP,
- ✎ voditelj zbirke osobnih podataka, primatelj ili izvršitelj obrade koji ne postupi po naredbi ili zabrani Agencije (ZZOP članak 34. stavak 1.),
- ✎ ravnatelj Agencije, zamjenik ravnatelja te zaposlenici stručne službe Agencije koji otkriju povjerljive podatke koje saznaju u obavljanju svojih dužnosti (ZZOP članak 35.).

Za prekršaj prekoračenja granice svojih ovlasti ili osobne podatke prikuplja i obrađuje za drugu namjenu osim ugovorene ili ih daje na korištenje drugim primateljima ili ne osigura provođenje ugovorenih mjera zaštite osobnih podataka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi odnosno u državnom tijelu te u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna (ZZOP čl. 36.).

Tijekom 2015. godine Agencija je zaprimila 1308 predmeta¹¹ koji se odnose na zahtjeve za zaštitu prava i davanje pravnih mišljenja iz područja zaštite osobnih podataka. Od toga je 142 predmeta upravnog postupka, 537 predmeta po zahtjevima za zaštitu prava i predstavkama građana i trećih osoba, 613 predmeta za davanje pravnih mišljenja, te 16 predmeta vezanih za davanje određenih izvješća prema drugim tijelima. Analizom sadržaja 537 zaprimljenih zahtjeva i predstavki u odnosu na podnositelje utvrđeno je da je od strane građana ili njihovih opunomoćenika podneseno 261 zahtjev, od strane pravnih osoba (jedinica lokalne i regionalne samouprave, javnih ustanova-škola, ministarstava i sl.) 209 zahtjeva i predstavki, zatim 39 zahtjeva vezanih za obradu osobnih podataka djece od strane Pravobraniteljice za djecu, 23 zahtjeva od strane predstavnika sindikata i udruga građana, a 5 zahtjeva bilo je anonimno. Uspoređujući broj evidentiranih predmeta u odnosu na 2014. godinu, kada ih je bilo 990, u 2015. godini bilježi se porast za 32,1%.

U postupcima koje je Agencija provela po zahtjevima za zaštitu prava tijekom 2015. godine doneseno je 169 upravnih akata od čega 153 rješenja i 16 zaključka, uspoređujući broj donesenih upravnih akata po zahtjevima za zaštitu prava u ovom izvještajnom razdoblju u odnosu na prošlu godinu kada ih je doneseno 160, bilježi se blagi porast broja donesenih upravnih akata (AZOP, 2016.).

U 2015. godini Agencija je izdala 572 pravna mišljenja, 460 odgovora na zahtjeve za zaštitu prava, 36 preporuka za unaprjeđenje zaštite osobnih podataka i uputa za daljnje postupanje, te 16 izvješća prema drugim tijelima (AZOP, 2016.).

U 2015. godini ukupno je provedeno 686 nadzora nad obradom osobnih podataka, što je za 11% više u odnosu na 2014. godinu kada je obavljeno ukupno 552 nadzora. Od ukupnog

¹¹Republika Hrvatska, Agencija za zaštitu osobnih podataka, Izvješće o radu za 2015. godinu, Zagreb, lipanj 2016.

broja provedenih nadzora u 2015. godini na zahtjev ispitanika je obavljeno 327 nadzora, na prijedlog treće strane 25 nadzora, dok je 334 nadzora i neizravnih nadzornih provjera obavljeno po službenoj dužnosti (AZOP, 2016.).

Tijekom 2015. godine u Središnji registar evidencija o zbirkama osobnih podataka prijavljeno je 1.535 novih zbirki osobnih podataka. Ukupan broj evidencija o zbirkama osobnih podataka upisanih u Središnji registar zaključno s 31.12.2015. je 25.135, što je za 6,5% više u odnosu na 2014. godinu. Također u porastu je i broj registracija voditelja zbirki osobnih podataka, tako da je u 2015. godini zabilježeno 825 novih registracija što je porast za 15,1% u odnosu na 2014. godinu, kada ih je bilo 717 (AZOP, 2016.).

U 2015. godini Agencija je ostvarila ukupno 108 suradnji odnosnih na davanje prijedloga i preporuka domaćim i međunarodnim institucijama u svrhu unapređenja zaštite osobnih podataka, za razliku od 2014. godine kada ih je bilo 90. Također, valja napomenuti kako je Agencija tijekom izvještajnog razdoblja s navedenim institucijama surađivala i putem drugih načina razmjene iskustava i znanja, konkretno raznim upitnicima, radnim sastancima i slično (AZOP, 2016.). U 2015. godini ukupno je dano 32 mišljenja na zakonske i podzakonske pravne akte, u odnosu na 2014. godinu, kada ih je bilo 21. Navedeno je pokazatelj da su državna tijela svjesna važnosti da se na svakom posebnom pravnom području uredi pitanje zaštite osobnih podataka na kvalitetan i sveobuhvatan način (AZOP, 2016.).

U obavljanju nadzornih aktivnosti i u rješavanju zahtjeva za zaštitu prava Agencija pored izravnih i neizravnih nadzora s voditeljima zbirki osobnih podataka, službenicima za zaštitu osobnih podataka kao i s građanima ostvaruje i druge vrste komunikacija.

Tako je u 2015. godini (AZOP, 2016.):

- 📁 putem elektroničke pošte odgovoreno na 269 elektroničkih upita voditelja zbirki osobnih podataka i istima je pružena tehnička pomoć,
- 📁 putem telefona pomoći za tehnička pitanja Središnjeg registra (davanje ad hoc informacija i tehničke podrške voditeljima zbirki osobnih podataka i službenicima za zaštitu osobnih podataka) ostvareno je i odgovoreno na 1.074 poziva,

📁 putem telefona pomoći za pravna pitanja (davanje ad hoc informacija i pravne pomoći voditeljima zbirke osobnih podataka, službenicima za zaštitu osobnih podataka i građanima) ostvareno je i odgovoreno na 446 poziva.

Tijekom 2015. godine Agencija je zaprimila 62 upita predstavnika medija, pa je u usporedbi s 2014. godinom, u kojoj je bilo 39 upita medija, zamjećen značajan porast interesa predstavnika medija odnosan na područje nadležnosti Agencije.

Agencija je tijekom 2015. godine postupala u 229 predmeta iz područja međunarodne suradnje, na primjer, zahtjevi za mišljenja i/ili očitovanja, upitnici, sjednice, radionice, okrugli stolovi i slično, s tijelima nadležnima za nadzor obrade osobnih podataka iz država članica Europske unije, institucijama EU te međunarodnim organizacijama i drugim zemljama, direktno ili putem domaćih nadležnih institucija poput Ministarstva vanjskih i europskih poslova, dok je u 2014. godini navedena međunarodna suradnja ostvarena kroz ukupno 192 načina suradnje (AZOP, 2016.).

Slijedom iznesenih podataka o radu Agencije za 2015. godinu može se zaključiti da iz godine u godinu Agencija bilježi zamjetan porast u broju zaprimljenih zahtjeva za zaštitu prava i riješenim predmetima, te da iz godine u godinu ostvaruje sve bolje rezultate rada. Tako se i u 2015. godini bilježi značajan porast ukupno riješenih predmeta u odnosu na prethodne dvije godine, što svakako ukazuje na stvaranje sve većeg povjerenja u rad Agencije i brigu o zaštiti osobnih podataka svakog pojedinca. Zaključno, može se reći kako je Agencija u 2015. godini, unatoč teškoćama izazvanim neosnovanim medijskim napadima i pritiscima, temeljem svojih zakonom propisanih ovlasti i u skladu sa svojim mogućnostima realizirala sve aktivnosti i odgovorila na sve zahtjeve u zakonskim rokovima, odnosno kako je u odnosu na prethodnu, 2014. godinu zaprimila i riješila 22,6 % više zahtjeva za zaštitu prava i nadzornih aktivnosti, te ostvarila 39,2 % (AZOP, 2016.) više različitih oblika stručnih suradnji s državnim tijelima, tijelima javne uprave, pravnim osobama i građanima, te različitih oblika međunarodne suradnje s nadzornim tijelima država članica EU.

7. IZ UPRAVNE I SUDSKE PRAKSE

Upravna praksa Agencije u 2014. godini

Slučaj 1. - *Objava osobnih podataka koji se odnose na privatnost radnice na oglasnoj ploči ustanove u kojoj je zaposlena* (AZOP, 2014.)

Agencija je postupala po zahtjevu podnositeljice zahtjeva u kojem navodi da je radnik ustanove u svojstvu sindikalnog povjerenika u kojoj je i ona zaposlena javno objavio njezine osobne podatke na oglasnoj ploči ustanove, ime i prezime, radno mjesto podnositeljice, odnosno razlog za sazivanje sastanka članova Sindikata, radi prijave sindikalnog povjerenika koju je podnositeljica uputila poslodavcu zbog uznemiravanja na radu, čime je njezine podatke učinio dostupnima ne samo radnicima ustanove već i široj javnosti – pacijentima, a time i izvan ustanove u kojoj je zaposlena. Agencija je donijela rješenje kojim je utvrdila *povredu prava* budući da je objavom osobnih podataka podnositeljice zahtjeva došlo do iznošenja osobnih podataka kojima se grubo *narušava njezina privatnost*. Protiv rješenja Agencije sindikalni povjerenik je podnio upravnu tužbu u kojoj osporava zakonitost pobijanog Rješenja i traži poništenje spomenutog akta. Upravni sud je donio presudu kojim se tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja odbija i potvrđuje Rješenje Agencije.

Upravna praksa Agencije u 2015. godini

Slučaj 2. - *Objava osobnih podataka u sudskoj presudi*

Agenciji za zaštitu osobnih podataka obratio se R. B. iz R., sa zahtjevom za utvrđivanje povrede prava na zaštitu osobnih podataka u kojem navodi kako je dana... dobio presudu Prekršajnog suda u R., Poslovni broj:..., te da su u istoj navedeni njegovi osobni podaci, i to, adresa stanovanja, OIB, obiteljski status, a čak i navod da je oženjen i otac maloljetnog djeteta, naziv društva u kojem radi, prosječna mjesečna plaća koju prima. Podnositelj zahtjeva napominje kako su isti podaci navedeni i za drugog okrivljenika, te da je presuda dostavljena na njegovu adresu i na adresu drugog okrivljenika. S tim u vezi podnositelja zahtjeva zanima

temeljem koje pravne osnove Prekršajni sud može njegove osobne podatke objavljivati u presudi koja se dostavlja i suprotnoj strani, te zašto je za prometni prekršaj o kojem je riječ u presudi relevantno kolika su njegova mjesečna primanja. Naime, podnositelj zahtjeva ističe kako je prilikom dolaska na sud bio obvezan dostaviti prosjek mjesečnih primanja te isto smatra irelevantnim za slučaj o kojemu je riječ budući da je bez obzira na iznos njegovih mjesečnih primanja dužan podmiriti zakonom propisanu kaznu, te napominje kako bi traženo bilo razumljivo da je podnio zahtjev za smanjenje kazne, no budući isti nije podnosio ne vidi potrebu za traženje navedenog.

Provedenim ispitnim postupkom utvrđeno je da postoji zakonita svrha i pravni temelj za korištenje osobnih podataka podnositelja zahtjeva a posebice podataka koji se odnose na imovno stanje i obiteljske prilike u prekršajnom postupku. Naime, utvrđeno je da je Sud osobne podatke podnositelja zahtjeva, odnosno stranaka u postupku, koristio isključivo u svrhu utvrđivanja točnog i potpunog činjeničnog stanja u prekršajnom postupku, a pravni temelj za isto je Prekršajni zakon, kao posebni zakon. Slijedom navedenog, *zahtjev podnositelja odbijen je kao neosnovan.*¹²

Obrazloženje

Postupajući po zaprimljenom zahtjevu za zaštitu prava, Agencija je zatražila od Prekršajnog suda da se očituje na činjenične navode iz predmetnog zahtjeva za zaštitu prava, a prvenstveno da sukladno članku 7. Zakona o zaštiti osobnih podataka navede svrhu i pravni temelj za isticanje osobnih podataka stranaka u postupku, posebice podataka koji se odnose na prosjek neto plaće i obiteljski život, odnosno da navede svrhu i pravni temelj za isticanje navedenih podataka u presudi vezanoj za prometni prekršaj. U svom očitovanju dostavljenom Agenciji, Sud navodi kako je pred istim vođen prekršajni postupak protiv podnositelja zahtjeva kao okrivljenika, koji je pokrenut temeljem optužnog prijedloga MUP PU PG R., Postaje prometne policije R., zbog djela prekršaja iz članka 57. stavka 4. i stavka 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, a povodom prigovora okrivljenika uloženog na obavezni prekršajni nalog podnositelja optužnog prijedloga. Sud je u prekršajnom postupku proveo dokaz osobnim ispitivanjem podnositelja zahtjeva kao okrivljenika, a prilikom njegovog prvog ispitivanja, sukladno odredbi članka 171. Prekršajnog zakona, od podnositelja zahtjeva

¹²Objava osobnih podataka u sudskoj presudi, <http://azop.hr.>, (01.09.2016.)

kao okrivljenika su uzeti njegovi osobni podaci koji su relevantni za vođenje prekršajnog postupka.

Naposljetku Sud u svom očitovanju navodi kako su odredbom članka 36. Prekršajnog zakona određena opća pravila o izboru vrste i mjere kazne, pa kada Sud okrivljeniku izriče novčanu kaznu uzima u obzir njegovo imovinsko stanje. Prema navodima Suda dokaz o iznosu prosječne mjesečne plaće jedan je od relevantnih podataka za utvrđivanje imovinskog stanja okrivljenika, te takav podatak ne predstavlja tajnu za Sud. Zakonom o zaštiti osobnih podataka "Narodne novine", broj 106/12 – Pročišćeni tekst propisano je da se osobni podaci moraju obrađivati pošteno i zakonito, a to znači da za prikupljanje i daljnju obradu osobnih podataka mora postojati zakonita svrha i valjan pravni temelj. Odredbom članka 6. stavkom 2. Zakona o zaštiti osobnih podataka propisano je da se osobni podaci mogu prikupljati u svrhu s kojom je ispitanik upoznat, koja je izričito navedena i u skladu sa zakonom i mogu se dalje obrađivati samo u svrhu u koju su prikupljeni, odnosno u svrhu koja je podudarna sa svrhom prikupljanja. Pravni temelj, odnosno zakonska osnova za prikupljanje i obradu osobnih podataka regulirana je člankom 7. stavkom 1. Zakona, kojim je propisano da se osobni podaci smiju prikupljati i dalje obrađivati uz privolu ispitanika samo u svrhu za koju je ispitanik dao privolu, u slučajevima određenim zakonom, u svrhu izvršavanja zakonskih obveza voditelja zbirke osobnih podataka, te u drugim taksativno navedenim slučajevima u predmetnom članku Zakona.

Nadalje, ispitivanje okrivljenika je regulirano odredbama članka 171. Prekršajnog zakona „Narodne novine“, broj 107/07, 39/13, 157/13, pa je tako stavkom 1. navedenog članka, između ostalog, propisano da kad se okrivljenik prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, čiji je državljanin, koji mu je osobni identifikacijski broj, zanimanje, kakve su mu obiteljske prilike, zna li pisati, kakve je škole završio, je li odlikovan, kakva je imovna stanja, je li kad i zašto prekršajno ili kazneno osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za koji drugi prekršaj ili kazneno djelo, a pitati će se i za druge osobne podatke ako je to od važnosti za postupak. Odredbom članka 36. stavka 2. Prekršajnog zakona je propisano, između ostalog, da će sud, izričući počinitelju prekršaja novčanu kaznu, uzeti u obzir i njegovo imovinsko

stanje. Osim toga, sud je dužan utvrditi sve važne činjenice, odnosno sukladno odredbama članka 88. Prekršajnog zakona sud je dužan na temelju izvedenih dokaza potpuno i točno utvrditi činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke, te sud slobodno cijeni dokaze i postojanje ili nepostojanje činjenica i pri tome nije ograničen ili vezan nikakvim dokaznim pravilima. Naime, neovisno o tome da li je počinitelj podnio zahtjev za smanjenje kazne, sud će prilikom izricanja novčane kazne počinitelju prekršaja uzeti u obzir i njegovo imovinsko stanje, a dokaz o prosjeku mjesečne neto plaće predstavlja jedan od relevantnih dokaza za utvrđivanje imovinskog stanja okrivljenika.

Slijedom navedenog, provedenim ispitnim postupkom je utvrđeno da postoji zakonita svrha i pravni temelj za korištenje osobnih podataka podnositelja zahtjeva, posebice podataka koji se odnose na imovno stanje i obiteljske prilike u prekršajnom postupku te isticanje istih u presudi sukladno članku 6. i 7. Zakona o zaštiti osobnih podataka. Naime, utvrđeno je da je Sud osobne podatke podnositelja zahtjeva, odnosno stranaka u postupku, koristio isključivo u svrhu utvrđivanja točnog i potpunog činjeničnog stanja u prekršajnom postupku, a pravni temelj za isto je Prekršajni zakon, kao posebni zakon. S obzirom na gore navedeno u postupku nije došlo do povrede prava na zaštitu osobnih podataka, te je valjalo postupiti kao u izreci rješenja.

 SUDSKA PRAKSA – VSRH KŽ 171/07-3¹³

VSRH - Broj: I KŽ 171/07-3

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Vesne Vrbetić, kao predsjednice vijeća, te Miroslava Šovanja i Dražena Tripala, kao članova vijeća i višeg sudskog savjetnika Ivana Protkovića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženog R. M., zbog kaznenog djela iz članka 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbi branitelja optuženika podnesenoj protiv rješenja Županijskog suda u Sisku od 30. siječnja 2007., broj K-26/06, u sjednici održanoj dana 07. ožujka 2007.,

r i j e š i o j e:

¹³VSRH, Sudska praksa, I KŽ 171/2007-3, <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr>, 02.06.2016.

Odbija se žalba optuženog R. M., kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskim rješenjem Županijskog suda u Sisku, odbijen je prijedlog opt. R. M., podnesen po njegovom branitelju, za isključenje javnosti s glavne rasprave. Protiv tog rješenja žali se optuženik po svom branitelju, s prijedlogom da se pobijano rješenje ukine ili preinači i donese odluka o isključenju javnosti s glavne rasprave. *Žalba nije osnovana.* Protivno žalbenim navodima, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, smatra da je prvostupanjski sud pravilno ocijenio da u konkretnom slučaju *nema zakonskih razloga* za isključenje javnosti s glavne rasprave sadržanih u odredbi članka 293. točka 1. do 5. ZKP-a. Naime, u prijedlogu za isključenje javnosti, optuženik navodi da isključenje javnosti traži radi zaštite svjedoka od mogućih medijskih pritiska i optužbi nakon danih iskaza, kakvih je već bilo prema ranije ispitanim svjedocima. U pravu je prvostupanjski sud kada nalazi da navedeni razlozi nemaju uporišta u odredbi članka 293. točka 1. do 5. ZKP. Naime, zaštita osobnog i obiteljskog života okrivljenika, oštećenika ili drugog sudionika u postupku iz točke 4. članka 293. ZKP, odnosi se na zaštitu kod iznošenja podataka iz osobnog ili obiteljskog života navedenih osoba, a - 2 - I Kž 171/07-3 zaštita sigurnosti svjedoka u postupku kakva se traži prijedlogom za isključenje javnosti, može se postići primjenom drugih instituta predviđenih u ZKP-u (članak 238a. ZKP i dalje) ili u drugim propisima (Zakona o zaštiti svjedoka i Zakonu o policiji). Preostali žalbeni navodi kojima se pripričava dosadašnji tijek glavne rasprave i stavljaju primjedbe na vođenje kaznenog postupka nisu od utjecaja na zakonitost pobijanog rješenja. Osim toga, prilikom ispitivanja pobijanog rješenja nisu nađene niti povrede zakona na koje drugostupanjski sud, u smislu čl. 398. st. 4. ZKP, pazi po službenoj dužnosti. Slijedom izloženih razloga valjalo je, na temelju čl. 398. st 3. ZKP-a, odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

U Zagrebu, 07. ožujka 2007., Zapisničar: Ivan Protković, v.r., Predsjednica vijeća: Vesna Vrbetić, v.r. (<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr>, 02.06.2016.).

8. ZAKLJUČAK

Demokratski sustavi prepoznali su značenje zaštite osobnih podataka i prava na pristup informacijama, posebno informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti u provedbi načela javnosti u radu, a na koji se način sprječava korupcija javnih službenika, te su i zakonima uredili pravo na pristup informacijama i službenim dokumentima. Također, kategorija osobnog podatka i dostup njoj objavi ili korištenju sve više postaje i tema poslovnih foruma budući da bilo da se radi o poduzeću, primjerice, osiguravajućoj kući ili pak o tijelu javne vlasti, lokalnoj ili regionalnoj samoupravi, upitan je pristup i mehanizmi zaštite toj osjetljivoj kategoriji osobnosti građana. Osobni podatak znači svaku obavijest koja se odnosi na određenog ili odredivog pojedinca, subjekta podatka, dok automatizirana zbirka podataka znači svaki skup podataka koji je predmet automatizirane obrade. Osobni podaci znači bilo koji podaci koji se odnose na utvrđenu fizičku osobu ili fizičku osobu koju se može utvrditi - osoba čiji se podaci obrađuju, osoba koja se može utvrditi je osoba čiji je identitet moguće utvrditi, izravno ili neizravno, a posebno navođenjem identifikacijskog broja ili jednog ili više činitelja značajnih za njegov fizički, fiziološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet. Određene grupe osobnih podataka spadaju u posebne kategorije osobnih podataka, i mogu se čuvati i obrađivati samo uz primjerene mjere zaštite. To su, primjerice, osobni podaci kojima se otkriva rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili druga uvjerenja, potom osobni podaci u vezi sa zdravljem ili spolnim životom pa i podaci vezani za sindikalno članstvo. Na nivou Republike Hrvatske donesen je zakonski okvir koji će biti detaljno iznesen u slijedećem poglavlju s ciljem detaljnog prikaza i osvrta na aktualnog stanja u pravne regulative u području zaštite osobnih podataka. Pravo na zaštitu osobnih podataka ustavna je kategorija, budući da je člankom 37. Ustava Republike Hrvatske svakoj osobi zajamčena sigurnost i tajnost osobnih podataka. Zaštita osobnih podataka te nadzor nad prikupljanjem, obradom i korištenjem osobnih podataka u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o zaštiti osobnih podataka. Svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka. Zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj osigurana je svakoj fizičkoj osobi bez obzira na državljanstvo i prebivalište te neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama. U EU usvojen je novi zakonodavni paket zaštite osobnih

podataka kojima je cilj pružiti kontrolu građanima nad njihovim osobnim podacima i stvoriti, u digitalno doba, visoku i ujednačenu razinu zaštite podataka u EU. Uredba o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka, Opća uredba o zaštiti podataka od 27. travnja 2016. predstavlja bitan napredak u području zaštite osobnih podataka. Tehnološkim razvojem i novim načinima obrade osobnih podataka, postalo je nužno donošenje novog instrumenta koji će osigurati zaštitu prava i temeljnih sloboda pojedinaca u vezi s obradom njihovih osobnih podataka. Također, Općom uredbom se osigurava ujednačeno i jednoobrazno postupanje nadzornih tijela za zaštitu osobnih podataka, što će imati za posljedicu jednostavniju i jednaku zaštitu prava svih pojedinaca u Europskoj uniji. Općom uredbom o zaštiti podataka uvode se nove i pojednostavljaju se neke već postojeće definicije, određuju biometrijski i genetski podaci, preciznije opisuju postojeći pojmovi, jačaju prava ispitanika te se smanjuju i pojednostavljaju pojedine administrativne obveze voditelja zbirke osobnih podataka, jačaju nadzorne ovlasti te mogućnost izricanja kazni od strane tijela za zaštitu osobnih podataka. Uz navedenu Opću uredbu, sastavni dio usvojenog zakonodavnog paketa je i Direktiva o zaštiti pojedinaca pri obradi osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka. Tom će se Direktivom ujednačiti zaštita osobnih podataka koje obrađuju pravosudna i policijska tijela u državama članicama Europske unije. Ista jasno definira mogućnosti obrade osobnih podataka ispitanika, uključujući njihovo iznošenje u treće zemlje, pri čemu se osiguravaju visoki standardi zaštite pojedinaca razmjerno s potrebama provedbe odgovarajućih policijskih i pravosudnih postupaka. Ovom Direktivom jasno se određuje nadzor neovisnog tijela za zaštitu osobnih podataka nad obradom istih. Agencija za zaštitu osobnih podataka osnovana je Zakonom o zaštiti osobnih podataka, a predstavlja samostalno i neovisno tijelo čija je temeljna uloga provedba nadzora nad obradom osobnih podataka u Republici Hrvatskoj. Vezano uz zaštitu osobnih podataka Agencija obavlja upravne i stručne poslove, a u okviru javnih vlasti to je nadzor provođenja zaštite osobnih podataka, ukazivanje na uočene zlouporabe prikupljanja osobnih podataka, sastavljanje liste država i međunarodnih organizacija koje imaju odgovarajuće uređenu zaštitu osobnih podataka, rješavanje povodom zahtjeva za utvrđivanje povrede prava zajamčenih Zakonom o zaštiti osobnih podataka te vođenje Središnjeg registra zbirke osobnih podataka. Kada je riječ o prikupljanju i korištenju osobnih podataka Agencija za zaštitu osobnih podataka ima pravo brisati prikupljene podatke

koji su prikupljeni bez pravne osnove te ukoliko se radi o bilo kakvim nepravilnostima ili radnjama suprotnim zakonu. Osim toga ovlaštenje ove institucije je suradnja s drugim državama i zaštita osobnih podataka ako se osobni podaci iznose van države ili druga neprikladna mjesta.

LITERATURA

Stručna literatura

1. Dragičević D., Gumzej, Privatnost i zaštita osobnih podataka u digitalno okruženju, vidjeti u: Dragičević D., Pravna informatika i pravo informacijskih tehnologija, Narodne novine, Zagreb, 2015.
2. Dulčić K., Bodiroga-Vukobrat N., Zaštita osobnih podataka pacijenata u europskom i hrvatskom pravu, Rijeka, 2008.
3. Jurić I., Zaštita osobnih podataka kao pravo osobnosti, vidjeti u: Dragičević D., Pravna informatika i pravo informacijskih tehnologija, Narodne novine, Zagreb, 2015.
4. Klarić M., Zaštita osobnih podataka i europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 53, 4/2016., Split, 2016.
5. Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 5/14
6. Zakon o zaštiti osobnih podataka, NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12
7. Zakon o potvrđivanju Konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka i Dodatnog protokola uz konvenciju za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka, Hrvatski sabor RH, 14. travnja 2005. godine.
8. Opća deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda rezolucijom br. 217 /III 10. prosinca 1948. godine
9. DIREKTIVA 95/46/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA, od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE
10. DIREKTIVA 2002/58/EZ EUROPSKOGA PARLAMENTA I VIJEĆA, od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti na području elektroničkih komunikacija, (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama), EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE
11. Europska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, pročišćeni tekst MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10

12. Republika Hrvatska, Agencija za zaštitu osobnih podataka, Izvješće o radu za 2015. godinu, Zagreb, lipanj 2016.
13. Europski parlament, Uloga Europskog parlamenta., Alessandro Davoli, 02.2016., <http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.
14. Europski parlament, Vijesti, Reforma zaštite podataka - EP odobrio nova pravila PLENARNA SJEDNICA Priopćenje za tisak - Policijska suradnja / Građanska prava / Pravosuđe i unutarnji poslovi – 14.04.2016., <http://www.europarl.europa.eu/news/hr.>, 04.06.2016.
15. Agencija za zaštitu osobnih podataka, Zahtjev za zaštitu prava, doc., <https://azop.hr.>, 04.06.2016.
16. Djelatnost i unutarnje ustrojstvo agencije, <http://azop.hr/djelatnost-agencije>, 05.06.2016.
17. VSRH, Sudska praksa, I Kž 171/2007-3, <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr>, 02.06.2016.
18. Službeni list EU, UREDBA (EU) 2016/679 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ - Opća uredba o zaštiti podataka (dalje: Uredba 2016.), <http://eur-lex.europa.eu.>, (01.09.2016.)
19. Objava osobnih podataka u sudskoj presudi, <http://azop.hr.>, (01.09.2016.)